

TRAISTA CU POVEȘTI

Al. Bardieru

NOROCUL-DEGETEL

EDITURA ION CREANGĂ — BUCUREȘTI, 1978

Al. Bardieru
NOROCUL-DEGETEL

Copertă și ilustrații de
FRANCISC KALAB

NOROCEL-DEGETEL

Să zice că trăia odată un om și omul acela era harnic și foarte bun gospodar. Munca cu nevastă-sa din zori și pînă-n noapte tîrziu, aveau de toate, vorba ceea, să mai trăiască zece guri pe lingă ei, totuși erau foarte mîhnîți în suflet, din pricina că nu-i bucurase cerul măcar cu un singur copil. Ar fi vrut să fie și ei în rînd cu lumea ; să aibă cine le zice tată și mamă, să aibă cine-i îngrije la bătrînețe și cine să le moștenească agonișita. Pentru aceasta, încercară cîte-n lună și-n stele și tot degeaba.

Amu, de unde și pînă unde auziră ei despre o bătrînică de pe undeva dintr-un fund de sat, care cîcă făcea și desfăcea și care știa și toaca-n cer și cum omul

la necaz nu precupește nici cheltuială, nici osteneală, alergară și la ea și-i povestiră despre necazul lor.

Făcindu-i-se milă babei de nenorocirea lor, le spuse că ea nu se pricepe într-al de astea, dar ca să le fie de ajutor, le-a spus că a auzit de la bunica bunicului ei, iar aceea de la răzbunica lor, cum că ar fi trăind o farmazoană undeva într-o pădure, și că aceea, dacă o mai fi trăind și acum, e singura care le-ar fi de folos.

— Da' să fim înțelepți, urmă baba, că pînă acolo fiind cale lungă, se cere osteneală, răbdare și cheltuială. Dacă socotiți că le aveți, porniți-vă ; dacă nu, atunci mai bine stați pe loc și nu vă prăpădiți vremea degeaba.

— Pentru o treabă ca asta, găsim noi de toate, mătușico, numai te rugăm să fii bună și să ne îndrumezi cam încotro s-o apucăm, ca să ajungem la sălașul acelei fermecătoare despre care ne-ai pomenit.

— Dragii mei, la întrebarea asta n-am să pot să vă dau un răspuns lămurit, deoarece eu, ce-am cumpărat aceea vind ; totuși să știți de la mine că nimereala-i pe vîrfurile limbii. Întrebați în drumul vostru și pe unul și pe altul și veți da și peste cel care vă va îndruma.

Mulțămiiți și de atîta, că de acum baba le aprinse-n suflet o rază de nădejde, gospodarii noștri își luară rămas-bun și cum au ajuns acasă și-au pregătit îndată cele de trebuință și au și pornit la drum. Au mers ei cît au mers, tot întrebînd pe cine întâlneau și, iacă au ajuns în sfîrșit într-o pădure și aici dădură peste un prisăcar atît de slab și bătrîn, că rămăsese numai umbra din el.

Îi povestesc ei cine sînt și ce caută, iar bătrînelul, în loc de răspuns, le-a dat mai întîi cîte un fagure de miere și o ulcică cu apă rece, apoi zimbi a rîde și-i bucură cu vestea mult așteptată, că locul pe care se află e chiar pădurea căutată. Cît despre farmazoană, o pot găsi, ținînd drumul drept înainte și le arată o potecută care li se deschidea în față.

Mulțămiră ei prisăcarului și mergînd pe potecuta arătată, odată cu seara au ajuns și la sălașul fermecătoarei. Au bătut în ușă, dar n-au primit nici un răspuns. Au mai tropăit, s-au mai învîrtit în jurul bujdei, iar au mai bătut în ușă, dar în zadar. Dacă au văzut că nu-i nici o mișcare, omul nostru și-a luat

inima-n dinți, a pus mîna pe clanță și ce să vezi ? Cum a atins-o, ușa se și izbi de perete, căci era atît de veche de te mirai cum de se mai ține-n țătîni. Au intrat tiptil în casă, vorba vine casă, că de fapt nu era decît o chilioară, de n-aveai nici unde învîrți mîța de coadă, cu pereții afumați, hornul povîrnit, gata, gata să se prăvale, și-n colo gol și pustiu.

Cum stăteau ei și se priveau îngroziți, iacă parcă li se păru c-ar fi auzit foindu-se cineva pe cuptor. Trage gospodarul rogojina care servea ca paravan și cînd colo vede o cioarsă de babă, slabă, uscată, numai oase și piele, iar gura împreunată cu nasul, întocmai ca o arătare de la miezul nopții.

— Cine-i acolo ? întrebă ea cu glasul abia șoptit.

— Noi ! oameni buni ! Am venit să te rugăm ceva.

— N-am putere ca să mă ridic. Dați-mi demîncare și o gură de apă și pe urmă stăm de vorbă.

Scoate femeia din traistă un fagure de miere, pe care li-l dăruise prisăcarul, li dă și o ulcică cu apă și după ce baba se mai întremă puțin, se ridică în

capul oaselor și începu a-i lua la descusut ; că cine-s, de unde-s și cine i-a adus tocmai la sălașul ei, de vreme ce nu mai ține minte de cînd n-a mai călcat pe la ea picior de pămîntean.

— Nevoia ne-a adus, bunicuțo, răspunse omul și-i povesti necazul care i-a scos din casă, punîndu-i pe drumuri.

— Măi, dragii mei, dacă vi-i inima atît de aprinsă pentru a avea copii, iacăntă eu am să vă fac să aveți destui ; fără să mai întindă la vorbă, scoase dintr-o cotruță un ulcior astupat la gură cu un ciocălău și i-l dădu omului cu legămînt ca să nu-l destupe, decît cînd vor ajunge acasă, altminteri nu se va alege nimic din osteneala lor.

Bucurîndu-se de așa dar, băgară îndată ulciorul în traistă și o luară la sănătoasa cu frică, nu cumva să se răzgîndească baba. Cum au ajuns acasă, nici n-au apucat bine să-și lepede sumăleșile din spate, c-au și scos ciocălăul și îndată ce l-au scos, ce să vezi ? Unde au prins a țîșni pe gura ulciorului sumedenie de copii, cari leșeau și leșeau și nu se mai terminau.

Semănau ei ce-i drept a copii, dar erau niște gîgilici așa de caraghioși, de te prindea mila și te umfla și risul, căci erau unii numai cît un degețel, alții cît cîrăbușul, unii cît ghinda, fiecare cum se întimplase. După ce s-au mintuit de ieșit, s-au ingrămădit toți în jurul gospodarului, au început a se scînci și chiar a plînge, cerînd demincare că-s lihniți de foame.

— Na ! mîi femeie, c-am pus-o de mămăligă, zise omul nostru, căutînd mereu în jos și ferindu-se să nu-și strivească balaurii. De știam de una ca asta, mă lăsam pîgubaș de asemenea dar.

Cum spuse acestea, făcu semn nevesti-sî cu ochiul, iar ea, nici una nici două înșfăcă mătura de după ușă și prinse a-i mătura, în timp ce el, cu o vîrguță de alun îi aștepta în prag și pe care-l atîngea, lat îl lăsa.

Și uite așa, nevasta-i mătura, iar el îi cotîrjea, pînă s-a luminat casa și în sfîrșit s-au potolit scîncetele și țipetele. După ce se văzură descotorosiți de așa pacoște, răsufară bieții de ei ușurați și se așezară la masă, căci îi prinsese și foamea de atîta muncă și

hoinăreală prin lume. Pe cînd ospătau ei și se minunau, grăind despre cele întimplate, femeia, inimă miloasă, cum sînt de obicei aproape toate femeile, face către bărbatul său și-i zice :

— Măi omule, am făcut noi o treabă nu tocmai potrivită, dar am făcut-o de nevoie, fiindcă erau prea multe guri de hrănit ; totuși după mintea mea, parcă n-ar fi fost rău să lăsăm măcar unul în viață, ca să aibă cine ne purta de grijă pe cînd vom ajunge la bătrînețe.

Abia mintui vorba, că iacă numai ce auziră de pe undeva glas pîțigăiat că de copil :

— Eu v-aș putea zice tătucă și mămucă..

Gospodarii rămaseră inlemniți. Priveau împrejur, se uitau în sus și-n jos, dar nu vedeau pe nimeni, deși glasul îl auxiseră destul de bine.

L-au poftit ei să iasă de unde se află și să vină cu ei la masă, dar el nu și nu că cîcă se teme să nu-l omoare ca pe frații săi. Îl mai poftiră și a doua oară, dar tot degeaba.

Dacă văzură și văzură că arătarea nu se dă ieșită la lumină, se puseră pe căutate. Scotociră, răscoliră, întoarseră casa pe dos și totuși nu dădură de el, de parcă ar fi vorbit din altă lume. Când aproape să le hămetisiseră de căutat și erau gata, gata să se lase păgubași, nu știu ce-i trece prin gând femeii să-l caute și sub căușul din covată. Întoarce ea căușul și iacă năzdrăvanul de băiat, care tremura acolo de frică, uns de făină peste tot. L-au luat în brațe bucuroși, l-au spălat, l-au sărutat și cum tot omul trebuie să poarte un nume, i-au zis la repezeală, Norocel să se numească, pentru că se născuse în zodia norocului de a scăpa cu zile.

Și-l iubeau bietii oameni și se fuduleau cu el și-l îngrijeau și-l cohăiau, căci la dreptul vorbind aveau și cu ce se mândri, pentru că băiatul era isteț, vorbăreț și frumuseț ca un bujorel din grădină, cuminte și ascultător, totuși într-o zi le făcu bucată, să vedeți cum.

Avea gospodarul treabă la cîmp, să rărească porumbul. Norocel de colo sări de pe vatră și de tot ca să-l ieie și pe el.

— Caută-ți de treabă, măi băiete, îl potoli taică-su, tu nu vezi că ești numai cît un ciot ? Vrei să te prăpădești prin cele dudăle ?

Ți-ai găsit cu cine să te înțelegi ! că băiatul era hotărît și nu lăsa dintr-ale lui, cu una cu două. Și tot așa că el merge, taică-su că nu-l ia, și s-au ciorovăit cît s-au ciorovăit, pînă cînd omul, ieșind din casă, înjugă boii la car și plecă tot fără el. Norocel însă, inimos din fire, a mai stat ce-a mai stat, s-a mai jucat, a mai zburdat și cînd i-a venit la socoteală, a întins-o la cîmp, bucuros să fie măcar cu privitul, dacă nu și cu ajutatul. Acolo s-a dat jos, sub o frunză de brustur și privea la taică-su cum rărește, cum copilește, cum duce copileții cu brațul și-i pune în car. Stătea și tăcea de frică să nu se deie de gol, c-a făcut șotia.

Cînd a ajuns soarele la crucea amiezii, omul priponi boii ceva mai într-o parte și se culcă sub car, ca să-și hodinească ciolanele după atîta muncă. O boală de bou, mai bine nu-i voi spune, ajunge cu pascăutul tocmai

lingă Norocel și odată numai ce-ntinde limba și înghite frunza de brustur, cu tot cu băiat.

Gospodarul dormea liniștit și nu știa nici cu spatele despre cele întimplate. La căderea serii, puse din nou boii la car și porni bucuros spre casă. Pînă aici toate bune, decît ce să vezi ? Pe la o bucată de cale, bagă el de seamă că atunci cînd indeamnă boul din brazdă și-i zicea : „Cea, Joian“, un glas subțire, aidoma cu cel al lui Norocel, îl îngînă și spune : „Hăis, Plăvan“. Mai zice el încă o dată pentru dumerire și glasul îl îngînă din nou ; întoarce de acuma vorba pe dos și zice „Hăis Joian“, iar glasul răspunde : „Cea, Plăvan.“

Oprește omul boii, se dă jos din car, caută, se uită, descarcă pînă și copileții, fiindcă-l cam pâlise bănuiala c-ar putea fi vorba de vreo tînoasă a lui Norocel, însă degeaba, că nu vede nimic din ceea ce bănuia. Porni din nou la drum, dar abia apucă a deschide gura, să indemne boii, că iată glasul început din nou să-l îngîne.

„Mare lucru să nu-mi fi făcut bucata pehlivanul de băiat, că tot se ținea grapă să-l iau și, fiindcă n-am vrut, o fi venit de capul lui, iar aici amestecîndu-se

cu iarba, l-o fi înghițit boii, își zise el. Altminteri nu-mi pot închipui, cum se poate să-i aud glasul și totuși să nu dau de urmele lui nicăieri." Supărat la culme c-au rămas iar singurei, gospodarul aruncă măruntaiele în păriul care trecea chiar pe acolo pe lângă drum și alergă într-un suflet acasă, să-i împărtășească și nevesti-sa nenorocirea care s-a abătut asupra lor.

Amu, spuie cine ce-o vrea, însă adevărul e că omul cînd are zile scapă și din apă și din foc și din toate, cum a scăpat și Norocel, minca-l-ar mama, căci cu noroc s-a născut pe lume.

Ce vreți, mai mare noroc decît acela, că-n vreme ce-l duceau valurile la vale, gata, gata să-l împingă într-un vârtej și să-i facă de petrecanie, iacă se-ntîmplaseră tocmai atunci niște băieți pe mal, iar Norocel, auzindu-le glasul, începu să strige cît îl ținea gura :

— Săriți, oameni buni, nu mă lăsați, că mă înec !

Băieții, auzind glas de copil în primejdie, săriră repede în apă și traseră măruntaiele pe uscat.

Cînd colo, ce să vadă ? Abia apucară a le întinde pe iarba, că numai ce zbughi din ele un ciot de copil

mărunțel cît un ciocălău și zvrîlindu-le un mulțumesc din fugă, o și rupse la sănătoasa cu chip să poată ajunge înaintea lui taică-su acasă, ceea ce s-a și întîmplat, încît, cînd intră omul în ogradă și dădu cu ochii de băiat, rămase înlemnit și nu mai știa ce să creadă, că doar cu cîteva ceasuri înainte-i auzise glasul în burta boului. Îi povestește și femeii întîmplarea, încît ea de colo face către el și-i zice :

— Te pomenești că ți s-a părut, măi omule !

— Doar nu eram beat, măi femeie, cum să mi se pară ?

În sfîrșit, au lăsat-o baltă, că tot n-o puteau scoate la capăt. Bine că-și văd odorul teafăr și nu i s-a întîmplat cum se bănuise.

După cele întîmplate, băiatul începu să-și ieie vînt și creștea, frate, de parcă s-ar fi luat la întrecere cu ceilalți băieți de seama lui. Și uite așa, anii treceau, băiatul creștea și se făcea voinic și frumos, de umblau fetele moarte după el, mai ales că se trăgea și din oameni gospodari și care fată n-ar vrea să intre într-o gospodărie, la toate de-a gata ? Amu, părinții,

vrînd să-l vadă cît mai repede căpătuit, i-au ales o fată cuminte și tot din oameni avuți și-au trîntit o nuntă de s-a adunat lume de pe lume și-a ținut cheful o săptămînă întreagă.

După nuntă, tinerii s-au mutat în gospodăria lor, tot însă în aceeași ogradă cu părinții și trăiau în ferici-re și belșug, încît nu mai doreau nimic altceva decît pace și sănătate, că altceva nu le mai lipsea nimic.

Într-o zi, pe cînd stăteau cu toții la masă, Norocel face către cei de acasă :

— Tătucă și mămucă, iacă, noi trăim bine și avem de toate, da' oare bunicuța cum o mai fi ducînd-o, sărmanica de ea ?

— Măi dragă, dacă v-a prins dorul de ea și nu vi-i greu, n-aveți decît să faceți un drum pînă acolo, că de-acu' e mult mai ușor s-o nimeriți față de cît am horhăit noi pînă să dăm de urmele ei, răspunse gospodarul. Gata. Zis și făcut. Chiar de a doua zi, tinerii însurăței își pregătiră cele de trebuință și porniră la drum.

Nu mai este nevoie să vă spun că de data asta au nimerit-o foarte ușor, decît că se cam supărară, fiindcă au găsit-o luptîndu-se cu moartea și, de mai întîrziiau doar o singură zi, n-o mai găseau cu viață.

Gospodina cea tinăra, văzînd cum-li treaba, își suflecă repede minecile de la cămașă, puse apă de lăutoare, a spălat-o, a lăut-o, a pieptănat-o, i-a dat schimburi noi, adică cum s-ar zice, a pregătit-o pentru călătoria cea fără întoarcere.

Înainte însă de a închide ochii, bătrînica îi rugă — printre sughituri și lacrimi — s-o înmormînteze sub ci-reșul din fundul grădinii și dac-or vrea și-or putea să-i poarte și comîndul.

— Fii pe pace, bunicuțo, că atîta lucru vom avea noi obraz să-l facem, răspunse Norocel.

După ce se iertară și-i sărutară mina, baba închise ochii și închîși au rămas. Și iacă așa m-am suit pe-o cioată și v-am spus povestea toată.

GĂINA BOGHETĂ CU INIMA VRAJITĂ

Cică trăia odată un om și omul acela era așa de sărac și necăjit, încît nici capul nu îndrăzneă să scoată în lume din pricina sărăciei.

Amu, cît a fost burlac, mai calea-valea, că de se culca, nimeni nu-l trăgea de coate ; de se scula, nimeni nu stătea cu ochii pe el, dar de cînd avea și o droaie de copii...

A mai ținut piept cît a putut și cum a putut, dar dacă a văzut și-a văzut că se zbate de-a surda ca pește pe uscat, s-a hotărît să plece în lume în căutarea norocului și abia după ce l-a găsi să se întoarcă înapoi la ai săi.

Gata. Zis și făcut. Cu acest gând și-a luat într-o bună zi trăistuța pe băț și sărăcia de dirlog și hai la drum.

A mers el cît a mers și după o bucată de cale a ajuns în sfîrșit într-un sat, pe la o vreme de sară, și-a vrut să mîie acolo.

Nu știu însă cum se făcea că pe la care bătea, tot izgonit ieșea, fiindcă nimerea pe la niște cheaburani din cei zgîrciți și ruginiți, care nu cred flămîndului și nici nu-l indușează lacrimile drumetului.

Și tot așa hăituit și ocărit și de ici și de colo, era cît pe ce să fie scos din sat, dacă nu se milostivea o biată bătrinică, la care își mai încercase deznădăjduit norocul.

Baba, văzîndu-l străin și obosit, îl pofti bucuroasă în bordeiașul ei. După ce îl omeni și-i află necazul, îl sfătui să meargă drept înainte încă trei ani, trei luni, trei săptămîni și trei zile, fiindcă la capătul acelui drum va da de palatul Norocului.

Tot de la babă a aflat că stăpînul acelui palat e plecat cam de mult de acolo, însă a lăsat în loc doi balauri chiori, care străjuiesc zi și noapte și n-aiți-

pesc decît doar printre picături, numai la cîntatul cocoșilor de la miezul nopții.

Atunci e singurul prilej cînd te poți strecura printre ei. Și-acu, fiindcă veni vorba, să vă lămuresc și de ce-i spunea ea treaba asta.

Îi spunea, fiindcă printre orătăriile palatului se afla o găină boghetă cu inima vrăjită și cine ar fi izbutit să-i minînce inima devenea pe loc năzdrăvan.

Și de vreme ce omul nostru tot era pornit în căutarea norocului, baba îl sfătui să se ostenească pînă acolo, că poate totuși s-ar putea alege cu ceva folos. Dacă izbutește, n-are voie să dezvăluie nimănui talna, alminteri i se duce de ripă toată socoteala.

Pe spusele babei, sărațul o și luă din loc, chiar a doua zi în zori, și-ntr-adevăr, la capătul celor trei ani de drum, ajunse cu bine la palatul Norocului.

Cum s-a văzut acolo, a potrivit treburile după cum fusese sfătuit și, după ce a pus mina pe găină, o și luă la sănătoasa înapoi spre casă. Cînd l-au văzut ai săi, l-au sărit bucuroși înainte, care dîncotro, iar nevastă-sa nici nu l-a lăsat să răsufle bine, și în loc să-l

întrebe de sănătate, l-a și luat la descusut, că pe unde a umblat, cum i-a mers, ce i-a adus și tot mărunțișuri de acestea, după cum o ajungea mintea și capul.

După ce, în sfârșit, i-a mai conținut melița, omul scoate foarte liniștit găina din traistă și întinzându-i-o zimbește a ride :

— Poftim, iacă ce ți-am adus.

— O găină ? face ea mirată.

— Dacă-ți place, dacă nu, o iau și pe asta și mă duc înapoi de unde am venit.

— Vai de mine, măi omule, măcar nu spune la nimeni că te-or ride și copiii.

În sfârșit, ce mai calea-valea, găina începu să se ouă chiar a doua zi și ciudat lucru că nu făcea ouă ca toate ouăle, ci însemnate cu un briușor de aur în jur și niște slove de argint, pe care nu le putea dezlega nimeni, nu e-ar fi fost scrise pe vreo limbă păsărească, ci din pricină că pe vremea aceea știutorii de carte dintr-o țară se puteau număra pe degetele de la o singură mină. La vreo săptămână de la întimplarea asta, gospodarul nostru trimise la târg pe băiatul cel mai mare

cu ouăle de vânzare. Toți cîți vedeau minunăția aceea de briușor se opreau în loc de teamă să n-aducă vreo drăcie în casă.

A mai stat băiatul ce-a stat, dar dacă a văzut și-a văzut că-și pierde vremea de pomană, s-a hotărît să se lase păgubaș de așa ciștig.

Cînd tocmai era gata să-și strîngă marfa, iaca coboară din trăsura un cogeamite boieran, care oblicind de pe la te miri cine despre ce-i vorba, trase hoștește cu ochiul la slove și deslușindu-le taina, a și făcut tirgul cu băiatul, ba l-a chemat deoparte și i-a spus c-ar vrea să stea de vorbă și cu tatăl său în niște treburi foarte grabnice.

Îl pâlise dragostea din bun senin, pentru că scria că cine va minca inima găinii care le-a ouat devine pe loc năzdrăvan.

Și-acu, să stăm strîmb și să judecăm drept, care din noi n-ar vrea să dea peste asemenea noroc, darmită un boieran care nu visa decît bogății și iar bogății? În sfîrșit, ce-a fost, ce n-a fost, destul că gospodarul s-a și înfățișat a doua zi la boier, care, șiret din fire

cum era, îl luă cu vorba pe departe, și-i destălnui, chipurile numai între patru ochi, cum c-ar avea nevoie de un om de încredere; fiindcă a auzit de prin lume despre cinstea și hărnicia lui, s-a gîndit că el ar fi cel mai potrivit pentru o astfel de slujbă.

— Cucoane, zise omul, nehotărît mai întîi, dă-mi voie să mă sfătui cu nevasta, să vedem ce spune și ea, și mîine vă aduc răspunsul dacă da sau ba.

— Bine. Fie și așa cum spui tu, însă vezi, te rog să nu întîrzi prea mult cu răspunsul, ca să nu mă dai de sminteală.

— Nici o grijă, cucoane. Și-ntr-adevăr că s-a ținut de cuvînt.

Boierul, cum l-a văzut sosit cu toată poijia, i-a făcut repede vînt cu niște treburi tocmai peste al șaptelea hotar, iar pe gospodină a pus-o să-i pregătească o zeamă pe cinste din găina cea boghetă.

Femeia, nebănuindu-i vicleșugul, îi împlini dorința, atîta numai că una-i nimereala și alta-i potriveala, cum bunăoară s-a întimplat și aici.

Că ce să vezi ? Împietății de copii, adiindu-le pe la nări aburi de borș proaspăt, s-au pus de pîndă și cînd mama lor a ieșit cu treburile pe afară, ei au tăbărit pe oală și, cum s-a făcut, cum s-a dres că norocul a căzut tocmăi pe mezin, pe care, să nu uit să vă spun, îl chema Mihălu. Cînd de acu', pe la vremea amiezii, veni și boierul. Dar mai la inima dacă ai de unde !

Caută el prin strachină, vîntură borșul, întreabă, ispitește, izbește, tună, fulgeră, însă degeaba.

Femeia strîngea din umeri că nu știe nimic și-ntr-a-devăr că nici nu știa. Abia după ce s-a mai potolit furtuna și-a adus aminte că i-ar fi văzut pe cei doi băieți mai vîrstnici dînd tircoale bucătăriei, așa că mare lucru să nu fi făcut ei șotia.

Cînd auzi boierul vorba asta, se-nroși ca racul și din clipa aceea își puse gînd rău asupra băieților.

Mihăluță însă, care era de acum năzdrăvan, oblici planul stăpînului ; de aceea, noaptea se furișau la culcare în podul finăriei.

Două nopți le-a mers, pînă a prins de veste boierul. Și-atunci Mihăluță își luă fratele și duși au fost.

Au mers ei cît au mers și după o bucată de vreme au ajuns într-o țară unde împăratul își scosese tocmăi atunci fata în pețit, că peșemne așa se măritau fetele pe vremea aceea, iar învoiala era așa : domnița să-și aleagă un loc undeva într-un folșor și de acolo să tot arunce în sus o coroniță de aur la trecerea fiecărui pețitor și pe capul cărui se va opri aceasta, acela să-i fie alesul inimii și urmaș la tronul împărăției.

Amu, Mihăluță, care știa ce știa, s-a gîndit să-l bage mai întîi în pîine pe fratele său, că despre el îi venea mult mai ușor să se descurce.

Cu acest gînd s-au amestecat și ei în gloata tinerilor și cînd unul din sfetnici le făcu semn de pornire, pețitorii se puseră veseli în mișcare, dar care cum trecea, pleca precum venise.

Abia cînd trecu fratele lui Mihăluță, coronița i se opri drept pe creștet, de parcă l-ar fi așezat-o anume o mină nevăzută.

După întimplarea asta, domnița cobori bucuroasă și chiar de a doua zi se începură pregătirile de nuntă. Mihăluță, care de acuma nu mai avea nici un rost

să mai incurce degeaba ploile pe acolo, își luă rămas bun de la fratele său și porni mai departe la drum în căutarea norocului. Din fericire, n-a trebuit să vînture prea multă lume, fiindcă numai ce păși hotarul celeilalte împărății, că iacă și acolo împăratul își scoase fata în pețit, de parcă s-ar fi sfătuit mările lor să pornească treaba în aceeași vreme. Numai că aice se cam schimbă lucrurile, intrucit domnița asta, ținîndu-se cea mai isteasă fată din lume, a trimis știre pețitorilor că cine are curajul să năzuiască la mina ei va trebui să-i răspundă la trei întrebări și cine dintre toți va avea acest noroc o va lua de soție și tronul moștenire, în schimb, cine se împotmolește, capul jos fără nici o judecată. La auzul acestei vești, mulți tineri începură să cam bată lăturile, fiindcă oricît de ispititoare ar fi fost domnița, tronul, bogățiile sau rangurile, cînd e vorba de viață, parcă tot e mai aproape pielea decît cămașa.

Mihăluță însă, dimpotrivă, de îndată ce auzi vestea, o și luă din loc spre palat, pentru că, la urma urmei i-ar fi fost și rușine unui cogemete năzdrăvan să se

impiedice de niște cioturi de întrebări, fie ele izvorite chiar din mintea celei mai pricepute și mai istețe fete din lume.

Unul din sfetnici, care străjuia intrările, văzîndu-l pe Mihăluță așa de tînăr și frumos, i se făcu milă de el și luîndu-i tinerețea drept îndrăzneală, îl sfătui să se lese păgubaș de așa cîștig, intrucit toți cîți nesocotiră primedzia au plătit cu capul nechibzuința.

Și, ca să-și întărească și mai vîdit spusele, îi arătă o poliță pe care stăteau înșirate mulțime de tigve de ale pețitorilor, așteptînd bineînțeles să le sporească numărul și alți tovarăși îndrăzneți.

Degeaba însă stăruința sfetnicului, că Mihăluță nici nu voi să audă de ea, ci merse întins la domniță, gata să-i înfrunte mîndria.

Fata, stînd pe un tron de aur și înconjurat de sfetnici, cum îl văzu intrînd îi și puse întrebările, dar el, fără nici o sfială, îi răspunse la toate ca de pe carte, încît ea, nemaiavînd încotro, cobori ciudoasă din jilț și din clipa aceea se începură pregătirile de nuntă.

În sfârșit, că i-a fost cu voia sau nu, asta-i altă poveste, destul că nunta s-a făcut, iar ei s-au mutat într-un palat nou-nouț, unde-și petreceau traiul în mare belșug.

De la o bucată de vreme însă pe domniță începu s-o cam înghimpe demonul ispitei, fiindcă nu-i stătea nici-cum a bun faptul ingenuncherii sale și deci căuta cu orice preț să descopere taina. Pe lângă ea, și mamă-sa.

Azi așa, mâine așa, l-au tot păscut ele cît l-au păscut, pînă cînd într-o zi, domnița i-aruncă vorbă chipurile așa cam în șagă cum că se miră de ce i-a lăsat de căruță pe atîția crai și feți frumoși care se țineau cu mult mai fudui și totuși au căzut.

Mihăluță pufni în ris și cu asta ocoli răspunsul, iar domnița, înțelegînd că nu l-a nimerit, a ris și ea minzește, așteptînd alt prilej mai norocos. După o bucată de vreme, iar l-a luat la descusut, însă de data asta nu s-a lăsat pînă ce n-ă scos de la el tot ce trebuia să afle.

Mezinul, uitînd pentru-o clipă sfatul babel, îl împinse păcatul să dezvăluie ceea ce trebuia să ție taină, și-atunci, ce să vezi ?

Abia apucă a deschide gura, că numai ce se pomeni că inima odată-i face zvic, și-n aceeași clipă trecu în pleptul soții-sa și dacă trecu, se cheamă că de acu' dumneaei deveni năzdrăvană, și-apoi las-o pe ea să-ți arate ce-i poate cojocul.

Nu mai departe că l-a scos tot atunci din casă fără nici o para chioară în chimir și l-a lăsat gol-goluț pe drumuri asupra iernii.

Văzîndu-se bietul de el ajuns dintr-o dată la sapă de lemn, a mai răbdat ce-a răbdat, a mai lucrat pe ici, pe colo, pînă ce într-o bună zi, răzbindu-l răbdarea, și-a luat tălpășița de pe locurile acelea blestemate și dus a fost. Amu, pe unde a mers și cît a mers, nu știu, destul că după o bucată de cale ajunsese într-o pustietate de codru și tocmai cînd se socotea mai singur și mai părăsit, iacă întilnește o biată bătrînă și, din noroc și mulțămesc, intrară în vorbă, iar el ca cel căzut la

supărare îi povestește și ei pașania cu fata împăratului.

Ciudat însă că baba, în loc să-l caine, zimbi-a ride și-i destăinuî un lucru neașteptat, cum că în pădurea în care a nimerit fără să vrea, cresc și două soluri de pomi cu poame vrăjite, încît, dacă mîncîci din unul, te prefaci pe loc în dobitoac ; din celălalt dacă guști, îți recapeți din nou chipul avut. De aice pornind, baba rise șireată, îi făcu cu ochiul și ce i-o mai fi șoptit, nu știu, atîta știu că Mihăluță a și-nceput a tufli poame din amîndoi pomii și făcînd calea-întoarsă veni la palat și se puse de pîndă în așteptarea domniței. A stat el cît a stat și, cum a văzut-o că apare în cerdac, începu a striga cît îl ținea gura ;

Hai la mere,

Hai la pere,

Proaspete și gustoase,

Pentru domnițe frumose.

Soată-sa, cam pofticioasă din fire, auzind glasul străinului, că el și-l schimbase anume ca să nu fie cunoscut, îi făcu semn să poștească pînă la ea.

Alergă el într-un suflet, că doar pentru asta și venise, și cum puse coșul jos, îi și întinse un măr din cele care știa că-s cu pricina. Cînd colo ce să vezi ? Abia l-atinse domnița cu buzele că pe loc se și prefăcu în măgăriță ca toate măgărițele.

Atunci mezinul, nici una, nici două, îi aruncă căpăstrul pe cap și porni cu ea spre palatul fratelui său.

Cum au ajuns și erau de acuma gata să urce scările, Mihăluță scoate încetîșor un măr din celălalt soi și numai cît i l-a atins de buze, că iacă domnița noastră își recapătă din nou chipul avut, ba părea parcă și mai frumoasă de cum fusese înainte, atîta numai că nu mai era năzdrăvană.

— Ei, drăguțe, ți-a plăcut cum s-a învîrtit roata ? apoi urcă veselă la braț, de parcă nimic deosebit nu s-ar fi întîmplat.

Amu, c-or mai fi trăind și azi sau nu, nu știu, că nu le-am mai avut grija ; am auzit însă de pe la alții că după cele întîmplate, domnița s-a dat la brazdă și căsnicia ce-a urmat a fost frumoasă.

NOROCUL ȘI MINTEA

Cică trăia odată un om, și omul acela era sărac, dar nu din pricină că n-ar fi avut minte, ci că s-ar fi născut fără noroc.

Și și-a adus el nevastă în casă, cu nădejde că poate măcar ea a fi mai norocoasă. Cînd colo și după însurătoare tot sărac a rămas, ș-atunci, dacă a văzut și-a văzut că nici așa n-a scăpat de sărăcie, a lăsat toate baltă și-a plecat într-o bună zi în lume în căutarea norocului, cu jurămint să nu se întoarcă pînă ce n-a da de urmele lui.

Și cum mergea așa, amărît, flămînd și obosit, se opri la o fîntînă să-și potolească măcar setea dacă nu și

foamea. Acolo, de unde și pînă unde, dădu peste un bogătan care se oprise și el tot la popas.

Amu, fiind numai ei singurei, intrară în vorbă ca să nu stee degeaba și din una alta, săracul îi istorisi povestea vieții sale și-l rugă pe bogătan să-l îndrumeze dacă cumva știe cam încotro s-o mai apuce ca să poată da de urmele norocului. Boierul l-ascultă cu răbdare, iar la urmă, în loc de răspuns, îi zise :

— Măi omule, dacă tu crezi că numai lipsa norocului e vina sărăciei tale, atunci, află că acu ai dat tocmai peste ceea ce căutai. Și ca să te incredințezi că nu mint, poftim, ține punga asta cu galbeni, și dacă te-a ajutat mîntea și te vei căpătui cu ei, atunci nu-mi datorezi nimic, nici o lețcaie ; dar dacă, dimpotrivă, vei irosi bănuții fără nici un folos, atunci te îndatorez să-mi dai îndoit față de cît ți-am dat. Ei, ce zici ? Te prinzi așa sau nu ?

— Mă prind, cocoane, cum să nu mă prind, că doar numai un prost ar da cu piciorul într-un astfel de noroc, răspunse bucuros săracul și înșfăcînd punga se întoarse vesel la ai săi.

Cum sosi acasă, hai să se apuce de treabă, că avea cu ce urni nevoia din loc. Fiind însă cam sucit din fire, se gîndi el ce se gîndi, se suci, se chibzui și ca să nu facă o treabă ca toată lumea, se apucă de cumpără de la un boier toate girezele de paie, și după ce le plăti colo cinstit, le dădu foc, prefăcîndu-le pe toate într-un morman de cenușă. Cînd l-întrebă boierul că de ce a făcut asemenea nemaipomenită nerozie, el îi răspunse foarte liniștit că vrea să puie la încercare norocul.

— Cucoane, cu bani gheață știu și eu că se poate îmbogăți tot prostul, vreau însă să văd cum s-a descurca norocul cu gălbănașii prefăcuți în cenușă.

Și ca să-l infunde și mai strașnic, tocmai cîteva care, ca să încarce cenușa și s-o răstoarne undeva într-o baltă spre a-i pierde cu desăvîrșire urma. La început, căruțașii auzind despre ce-i vorba, pufniră în ris și-și dădură ghionturi, socotindu-i smintit, că numai unul ca acela se putea gîndi la o treabă ca aceea. După ce văzură însă că omul stăruie și le plătește cinstit înainte, s-au prins și au pornit la drum.

Între cărăuși se întâmplă și un tânăr însurățel, care, fiind oleacă mai moliu, rămânea în urma celorlalți, că și boii se nimeriră tot pe potriva lui. Amu, ce să vezi? Într-o zi, în vreme ce treceau peste un pod, iacă se opri din bun senin carul tânărului însurățel și cu toată opinteala boilor și cu tot ajutorul celorlalți tovarăși, carul rămase neclintit.

— Măi omule, n-avem ce-ți face. Rămii singurel cum te-a ajutat mintea și norocul, îi ziseră tovarășii săi și-și văzură mai departe de drum.

Pe cînd stătea bietul însurățel și se frămînta că ce să mai facă și cum să mai dreagă, să poată ieși la un capăt, iaca numai ce aude un glas hodorogit, venind de sub pod, cum că, dacă vrea să scape de acolo, trebuie să-i juruiască ce are mai scump acasă în clipa aceea, almintere acolo vor putrezii, acolo și el, și boii, și carul.

La-început omul crezu că poate e vorba de niscaiva nălucire deșartă, de aceea nu dădu crezare auzului, după ce însă băgă seamă că și lui îi înțepeniră picioarele, căzu la grijă.

Dacă a văzut bietul de el că s-a trecut lucrul de sagă, își luă inima în dinți și-i răspunse cam cu frică și cam în doi peri, că de vreme ce nu știe la ce anume se gîndește domnia sa, asta îl face să nu se poată hotărî a da un răspuns, intrucît nu se îndură să se despartă nici de soție, nici de casă, nici de dobitoace și nici de pămînt.

— Vezi-ți de treabă, omule, că eu nici n-am nevoie de ele. Afară de asta, alegerea o voi face abia peste douăzeci de ani, iar ceea ce-mi voi alege va sta în slujba mea doar trei zile, pe urmă tot al tău rămîne. Auzind acestea, însurățelul se mai liniști intrucîtva și, cît de voie, cît de nevoie, slobozi cuvîntul cerut de cel de sub pod, și-ntr-adevăr, în aceeași clipă, boii opintindu-se o și rupseră din loc și-ntr-un ceas i-au și ajuns pe ceilalți.

Au mers ei cît au mers, povestind întîmplarea și tot așa luîndu-se cu vorba, au ajuns, în sfîrșit, la un iaz și dacă au ajuns, hai să răstoarne acolo cenușa.

În vremea asta, iacă văzură coborînd spre iaz două rațe sălbatice și numai cît și-au atins piepturile de lu-

ciul apei că pe loc toată cenușa vărsată se prefăcu în mărgăritare de toate mărimile și de toate culorile, și scinteiau, mări frate, de-ai fi crezut că s-a revărsat tot cerul acolo.

— Mare minune și asta, se cruciră cărăușii; se vede treaba că la drumul ăsta, numai peste ciudățeniile ne-a fost scris să dăm.

Amu, după ce se văzură cu atita amar de mărgăritare, săracul porunci cărăușilor să încarce carele cu mărgăritare, ba, drept plată, le plăti și lor tot în mărgăritare, apoi porniră veseli spre casă, că norocul a fost așa de darnic cu ei.

La o bucată de vreme de la întimplarea asta, după ce omul din povestea noastră deveni cel mai bogat din lume, luă un pumn de mărgăritare și merse la boierul care îl miluise odinioară cu punga de galbeni.

— Te pomenești, că mi-ai adus datoria ? întrebă boierul de cum îl văzu pășindu-i pragul.

— Ba nu, cucoane, nu pentru asta am venit. Că de era vorba de asta, puteam și răsputeam să ți-o aduc,

fiindcă nu sărăceam dintr-o bagatelă ca aceea, însă de vreme ce nu ne-a fost tocmeala așa, eu m-am ținut de cuvânt și am venit să-ți arăt că într-adevăr m-am folosit din banii ce mi i-ai dat și să-ți mai dovedesc cum că pe vremea când ne-am întâlnit la fîntînă, eu aveam numai minte, iar dumneata numai noroc, altminteri nu-mi pot închipui cum ai putut face o învoială care să-ți fie azi spre pagubă ?

Aceste zicînd, băgă mîna în pungă și prefiră printre degete frumusețea de mărgăritare, ca să-i întărite și mai tare ciuda.

Ținărul însurătel, cînd se întoarse acasă de la nenorocita cărăușie, găsi femeia care îi născuse un băiat de toată frumusețea. Omul se bucură, întimplarea căzu în uitare, băiatul creștea, vremea trecea și toate mergeau spre bine și fericire. Cînd se împlini sorocul celor douăzeci de ani, părinții băiatului băgară de seamă că el se cam frămîntă și parcă s-ar fi pregătind de plecare undeva.

— Da-ncotro, flăcăule ? l-întrebă mirat tatăl său.

— D-apoi dumneata, tătucă, ai uitat că m-ai vîndut

celui de sub pod cînd eram încă în fașă ? răspunse Ghiorghilaș, că așa îl chema pe băiat.

Intr-adevăr, tatăl său uitase treaba asta, fiindcă de atunci trecură atîția amar de ani, ș-apoi de acolo, el nădăjduse că scurgerea vremii va șterge și puterea jurămîntului rostit la strîmtoare.

Ți-ai găsit însă pe cine să-l joci după plac ! Așa că, vrînd nevrînd, flăcăul și-a luat rămas bun de la ai săi, și-n plînsete și bocete a pornit la drum. Cînd a ajuns la podul unde fusese juruit, îl și-ăștepta un cal negru ca smoala, fremătînd a nerăbdare.

— Hai, voinicule, mai repede să-l prindem pe stăpin, c-alminteri te prefăce și pe tine în dobitoac, cum m-a prefăcut și pe mine la furie, și-n vreme ce zburau pe deasupra nourilor, calul îi povesti pătania care nu se deosebea cu nimic de cea a lui Ghiorghilaș.

Îi mai destăinui că cel de sub pod are și o zîină tot în prinsoare, pe care a blestemat-o să nu poată ieși din odala ei pînă nu i-a ciocăni la ușă mîină de om pămîntean. Taina asta însă n-o știe nimeni afară de mine, de aceea, eu te sfătui c-atunci cînd zgripturoiul te va

pune la încercări, ca să-ți împiedice plecarea, zina te va putea ajuta.

Ca să-i cunoști odaia, caut-o pe cea care are și ușa și incuetoarea de aramă. În sfârșit, au zburat ei cît au zburat și, de la o vreme, calul a coborît într-o curte, în mijlocul căreia se înălța un palat mareț, cu totul de marmoră neagră, la fel și împrejmuirea.

Cel de sub pod i-aștepta de mult pe treptele cerdacului. Și era, măi oameni buni, o pocitanie de sălbăticiune ce nu s-a mai pomenit de cîndă-i cerul și pămîntul. Ce vreți mai mult să vă spun decît că avea trup de maimuțoi, ochi de broscoi și toată vremea cît stătea sau mergea, dinții îi clănțăneau ca melița.

— Pesemne că nu te prea dădeai venit, voinicule, de mi-ai cam întîrziat oleacă?

— Nu de asta, întunecimea ta, ci din pricina drumului, c-a fost destul de lung, îngăimă flăcăul, de teamă să nu se strice cu stăpînul chiar de la bun început.

— Bine, bine, hai să te cred pe cuvînt, totuși, ca să te iert, trebuie să te pun la ispașă, și anume, pînă mîine dimineață, să-mi faci din muntele acela de colo

ogor cu semănătură, iar la amiază pottesc să mininc pîine caldă de pe el. Ai înțeles?

Și, fără să mai aștepte răspuns, căscă lung — că era grozav de somnoros — și peste cîteva clipe sfîrșia de se hurduca pămîntul sub el. Ghiorghilaș, cum îl văzu adormit, se șupuri ușurel în palat și oblicind odaia zinei, îi bătu în ușa, iar ea prefăcîndu-se în muscă, spre a putea ieși mai ușor, apoi se prefăcu în fată. Da' ce fată! Frumoasă și gingașă, de rămînei uimit în fața ei...

Îi povesti flăcăul pe fugă cine-i și ce vrea, iar ea, după ce-l ascultă, îl puse să jure că dacă-l ajută o ia de soție, că altminteri vrăjile zgripturoiului, aruncate asupra lor, nu se pot desface.

Ghiorghilaș îi jură credință și dragoste, iar spre întărirea jurămîntului schimbă înțelele de logodnă.

— De-acu, poți pleca voinicule și culcă-te liniștit, că știu eu ce am de făcut, zise zina și se despărțiră.

Amu, ce-o fi făcut, ce-o fi dres, cine o fi ajutat-o, nu știu, destul că a doua zi, toată porunca zgripturoiului era adusă la îndeplinire întocmai cum o dorise.

Cînd s-a trezit dimineața pocitania și-a văzut ce nu se aștepta să vadă, să crape de ciudă și alta nimic, dar nu-și dădu pe față minia, ci îi întinse altă cursă, poruncind să dureze, tot pînă a doua zi, pod de marmoră peste pîrîul din apropierea palatului; drumul pînă la el să fie pardosit cu pietre scumpe, asemenea culorilor din curcubeu, iar pe de-o parte și alta a drumului să crească pomi cu trunchiurile de aur, frunzele de argint, florile de smarald, iar poamele toate în pîrgă, numai bune de mincat.

La porunca stăpînului, Ghiorghilaș — care-i cunoștea de acum moarea — a inclinat ușor din cap și-a ieșit. După ce faraonul s-a pus pe sforăială, a luat din nou legătură cu zîna, i-a jurat credință, iar ea a avut în schimb grijă ca a doua zi, cum nu te poți uita la soare că te orbește, așa nu te puteai uita la frumusețea și strălucirea celor ce vedeai. Peste tot numai aur, argint, pietre scumpe și smaragd cît cuprindeai cu ochii.

Asemenea privești neașteptată îl cam puse în zdruncin pe faraon, că vezi dumneata, îi mai rămăsese doar o singură zi, după învoiala avută, și de-o pierdea și pe

aceea scăpa din gheare bunătate de flăcău, și-apoi de-acolea trebuia să vindeze altul, de aceea ce se gîndi, ce se socoti? Să-i aducă chipurile de la cel de sub pietre cremene și amnar, bine știind că cine-i calcă acelaia pragul nu se mai întoarce teafăr de acolo.

Atîta rău și boală cît avea el nevoie de amnar și cremene, băiatul însă nu putea deschide gura, fiindcă mai avea o zi de slujbă și n-ar fi vrut să se strice cu zgripțuroiul tocmai cînd era gata, gata să iasă la mal, de aceea tăcu și ieșind în curte, așteptă prilejul potrivit și luă din nou legătură cu zîna.

Amu, fie că trebuia să ajungă mai repede, fie că primejdia crescuse, nu știu, atîta știu că de data asta zîna se prefăcu în cal înaripat și merse ea însăși cu el.

Pe drum îl sfătui să nu intre pentru nimica în lume în casa necuratului, ci să vorbească cu el din pragul ușii, iar cînd i-a veni la-ndemină, să înșface cremenea și amnarul și s-o și șteargă din loc.

Și așa zburară ei ce zburară și cînd au ajuns în preajma sălașului celui de sub pietre, se opriră sub un dîmb;

zina se prefăcu repede în muscă, intră în casa capci-nului, ochi locul unde se afla cremenea și amnarul, și de-acu' Ghiorghilaș știa ce să facă și de unde să le ieie.

Veni flăcăul la zgripturoi, iar acela cînd îl văzu așa de tinăr și voinic, începu să-și lingă botul cu lăcomie și-nghiți în sec de bucurie că-i căzuse tocmai la vremea prinzului trufanda ca aceea.

— Poftim de intră, voinicule, și mai așteaptă oleacă colo pe laiță, pînă dau focul în cuptor, că-mi dă aluatul din covată.

S-o creadă el că pregătea cuptorul pentru pline, dar, cu atît mai bine, că abia aștepta să intre întunecatul în odaia unde era cuptorul, că numai ce-i trînti ușa în spate și împinse zăvorul, înșfăcînd cremenea și amnarul de pe prichiciul hornului. Apoi o luă la sănătoasă și-ntr-o fărîmă de ceas a și ajuns la cel de sub pod.

Acela, cînd îl văzu, se învineți de minie și tremura de parcă l-ar fi apucat ducă-se pe pustie.

La dreptul vorbind, avea și de ce, fiindcă de-acum se împlinise sorocul slujbei și deci băiatul scăpase de sub legămîntul vrăjii.

— Poftim, stăpîne, ți-am adus cele poruncite. De-acu te las cu bine.

— Mai ai oleacă de răbdare, pînă mine, răspunse minios împielîțatul și trîntindu-i ușa în nas intră în odaie și se puse pe sforăială.

Dacă a văzut Ghiorghilaș că treburile s-ar mai putea incurca, luă zina, trecură și pe la grajd și încăle-cînd pe aici ți-i drumul. Au zburat ei cît au zburat, dar de la o bucată de cale, băgară seamă că vine în urma lor un nour negru ca noaptea.

— Să știi, voinicule, că s-a luat pe urmele noastre cel de sub pod, zise zina.

— Și-atunci, ce-i de făcut? întrebă Ghiorghilaș.

— Scăpăm noi și de asta, n-avea nici o grijă, îl liniști zina, însă mai jură-mi încă o dată că ai să te ții de cuvînt în ceea ce mi-ai făgăduit.

— Îți jur pe tot ce vrei.

— Bine, și zina îl prefăcu în aceeași clipă în băile-

taş, pe cal, în iedişor, iar ea se prefăcu într-o pajişte verde, smălţuită cu flori de toată frumuseţea.

Cînd se opri norul în dreptul lor şi-l întrebă pe băietaş dacă nu cumva a văzut trecînd pe acolo un flăcău şi-o fată, băietaşul, ca şi cum nici nu i-ar fi înţeles limba, strînse nevinovat din umeri şi-şi urmă mai departe joaca. Dacă a văzut întunecatul că n-are cu cine se-nţelege, făcu calea întoarsă, supărat foc, fiindcă-i scăpase dintr-o dată tustrei muşterii.

După ce se depărtă colo binişor, de nu se mai zărea decît ca o umbră de pasăre, fugarii îşi luară din nou chipurile avute şi porniră mai departe la drum. Abia apucară însă a se înălţa în slava cerului, că zgripturoiul răzgîndindu-se se întoarse înapoi pe urmele lor, ba chiar şi mai vijelios ca-nainte.

— Voinicule, acu' să fii cu băgare de seamă, ca nu care cumva să-ţi fure ochii căpcăunul, deoarece el anume pentru asemenea treabă s-a întors înapoi, zise zîna, şi cum spuse acestea, îşi prefăcu logodnicul în răţoi, pe cal în trestie, iar ea se prefăcu în iaz.

Cel de sub pod pesemne că nu bănuia ceva, de vreme ce s-a oprit drept pe malul iazului şi a şi-nceput a-l trage pe răţoi de limbă, şi a-l tot suci şi învîrti, doar, doar, doar l-a smoni să se apropie de mal. Însă degeaba, că răţoiul deşi-i răspundea, totuşi se ţinea mereu cu spatele spre el.

S-a ţinut el aşa cît s-a ţinut tare, dar de la o vreme uită de sfaturile zînei şi, fără să vrea, întoarse capul spre întunecat.

Ei bine, ce să vă spun, n-a fost nevoie nici de-o fărimă de clipă, că împelişatul i-a şi furat ochii şi pe aici ţi-i drumul.

După ce plecă zgripturoiul, veni zîna la Ghiorghilaş şi-l luă la certat :

— Ei, voinicule, ai văzut ce-ai păţit, dacă nu m-ai ascultat ?

Ghiorghilaş tăcea, că se simţea vinovat. Zîna, urmă : Dacă vrei să-ţi capeţi vederile, ia mai jură-mi încă o dată credinţă şi dragoste şi pe urmă am să încerc eu să descure lucrurile.

Îi jură flăcăul credință pentru nu știu a cita cară, iar zîna se prefăcu repede în muscă și-și luă zborul pe urmele întunecatului.

Îi ajunsese tocmai cînd dumnealui se hodinea lîngă o fîntînă și ca să nu piardă ochii furati îi invelia într-o băsmăluță și-i punea alături pe-o lespede, lîngă ghiz-delele fîntîinii.

Zîna, cum îi zări, nici una, nici două, îi scoase în-cetîșor din băsmăluță și-i puse în loc două pietricele și întinde-o din loc.

Ce să vă mai spun ca să nu lungesc vorba, decît că zgripțuroiul, abia cînd a ajuns acasă și-a dat seama c-a fost tras pe șfară, dar, de acu' era prea tîrziu să-i mai poată ajunge din urmă.

În sfîrșit, cei doi logodnici ajunseră cu bine și cu sănătate pe meleagurile lui Ghiorghilaș. Înainte însă de a intra în sat, zîna se opri și-i spuse așa :

— Dragul meu, din clipa asta, noi am scăpat tustrei de vrăjile celui de sub pod, așa că putem merge fără frică, fiecare, pe la sălașele lor, mulțumiți că ne-am ajutat după putere unul pe altul. Tu, voinicule, dacă te

mai ții de jurământul pe care mi l-ai făcut, du-te acum singurei acasă și spune-le la ai tăi că ți-ai găsit mieșă pe unde ai fost și-ai umblat și, dacă ei mă vor vrea, eu merg cu tine și rămân soția ta, dacă nu, plec fără nici o supărare în lumea mea, fiindcă eu sila nu vreau să mă bag în sufletul nimănui. Până vii, mă prefac în porumbiță și te aștept aici pe creanga asta.

Ghiorghilaș îi mai jură încă o dată credință și îmbrățișând-o porni spre casă.

Cînd îl văzură ai săi intrîndu-le în ogradă, nu mai știau ce să facă de bucurie.

Repede s-au strîns finii și vecinii, neamurile și cunetruii, care de pe unde se afla, și s-a încins, măi tată, un chef, de credeai că-i nuntă. Ghiorghilaș bea și se veselea, iar zîna stătea în pom și aștepta răspuns.

Cum însă oamenii la un pahar de vorbă leagă repede prietenii, fac jurămîni, pun la cale încuscriri și cite și mai cite, că așa-i obiceiul de cînd lumea și pămîntul, iacă neamurile se leagă și de capul lui Ghiorghilaș și nici una, nici două, l-au și colăcit c-o fată din sat și,

ca să nu-i mai dea vreme de rîzgîndire, au și început pregătirile de nuntă.

Flăcăul a intrat fără să-și dea seama în danț și-a uitat de jurămintele ce le făcuse logodnicii sale, de aceea, cînd neamurile i-au pus la cale însurătoarea, el n-a mai zis nu. Zîna, dacă era zîna năzdrăvană, știa de toate cele ce se puseseră la cale, și-atunci se prefăcu în rîndunică și se mută chiar sub streșina casei lui Ghiorghilaș, drept deasupra ușii și de acolo vedea toată mișcarea și auzea toată vorbăria.

Amu, după ce s-au început pregătirile și s-au adunat femeile la treabă, zîna s-a prefăcut într-o fetișoară sărăcuță și orfană și intrînd chipurile ca din întîmplare acolo se rugă s-o lese și pe ea să le dea o mină de ajutor.

Femeile se învoiră și o puseră la frămîntat. Ea care, atîta și așteptase, odată numai ce-și suflecă bucuroasă minicile, și unde mi s-a pus pe treabă de se minunau și celelalte gospodine de unde atîta putere și hărnicie într-o mină de fetișoară ca aceea.

Făcu ea ce făcu și dădu la o parte o bucatică de aluat și incropi din el doi hulubași pe care, după ce-i scoase din cuptor, îi dădu bucătăresei cu rugămintea să-i puie în fața tinerilor însurați, cînd or fi să steie la masa de cununie.

Bucătăreasa, de bună credință, sau poate ca să stirnească oleacă de ris, după cum e obiceiul la treburi de aceste, se potrivi rugăminții copilei și făcu întocmai. Și acu' ce să vezi? Pe cînd cheful era în toi și toată lumea se ospăta și se veselea, în frunte cu mirele și mireasa, iaca numai ce se pomeniră, mări frate, că hulubași prind viață și încep a gurlui, și-a țopăi, și a se dragosti, și a-și jura credință pînă la moarte, și nu numai atît, ci se potrivea și glasul întocmai ca al lui Ghiorghilaș și al zinei.

Cînd văzu mirele minunea asta rămase inlemnit și, fără să spuie măcar un singur cuvînt, se ridică de la locul său și alergă într-un suflet la zină. Ea, prefăcută de data asta în fată, stătea rezemată de trunchiul copacului și plîngea.

— Vai, dragă, te rog să-mi ierți întîrzierea, încercă să se dezvinovățească Ghiorghilaș.

— Vezi-ți de treabă, voinicule, că pe mine nu m-a lovit întîrzierea ta, ci uitarea și călcarea jurămîntului, de aceea rămîi sănătos și fericit; se vede treaba că tot e adevărată vorba din bătrîni că apa trage la matcă și omul la cine-i seamănă.

Aceste zicînd, zina se prefăcu în porumbiță, și luîndu-și zborul plecă în lumea ei pentru totdeauna.

CUPRINS

NOROCUL-DEGETEL	5
GAINA BOGHETĂ CU INIMA VRAJITĂ .	21
NOROCUL ȘI MINTEA	37

Lector : IOANA BUCUR

Tehnoredactor : ELENA GARAIAU

Dez la curaj 11.11.1977, Ban de tipar 3.111.1978.
Apărut 1978, Comanda nr. 1948, Turaș 4000
ex. broșate, Căli de tipar 2%.

Tiparul executat sub nr. 480 la
Întreprinderea poligrafică Gălben
B-dul George Costac nr. 22 A
Republica Socialistă România

Lei 1,50